

УДК 811.111'42

А. О. Томусяк

КОМУНІКАТИВНІ ІНТЕНЦІЇ АВТОРА ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК МОДЕЛЮЮЧИЙ ФАКТОР ЙОГО ОБРАЗУ

У статті розглянуто проблему формування мовної особистості автора художнього твору, що вимальовується з основних рис творчості письменника, який «пропускає» через свою свідомість описувані ним події, втілює їх в індивідуальних художніх образах. Весь твір віддзеркалює інтенційність автора.

Ключові слова: мовна особистість, антропоцентризм, інтенція, інтенційність, мовленнєва діяльність, прагматика.

Значне місце у сучасній парадигмі наукових знань посідають дослідження закономірностей осмислення людиною дійсності та принципів передачі отриманого досвіду засобами мови. Ситуацію у лінгвістиці сьогодення дослідники визначають як поліпарадигмальну, тобто таку, що відмовляється від ідеї винятковості того чи іншого підходу, а поєднує різні методи та підходи з огляду на аспектуальність дослідження. «У рамках цієї парадигми співіснує ціла низка концепцій, що перебувають у постійній взаємодії і внаслідок цього збагачують одна одну» [6, с. 27]. На сьогодні посилюється інтерес до зв'язків між явищами мови як у плані синтагматики, так і в плані ізофункціональності. Такий підхід активно висвітлюється у мовознавчих студіях і залишається актуальним, оскільки дозволяє репрезентувати цілісність та багатоаспектність мовної системи. «Антропоцентрична парадигма сучасних лінгвістичних досліджень зумовила зміну фокусу досліджень лінгвістичної прагматики. Інтереси вчених... переключились з об'єктів пізнання на його суб'єктів», – слушно зауважує Н. Г. Єсипенко [7, с. 43].

Антропологічна зорієнтованість наукових пошуків призвела до активного вивчення інтенційності, яка є сутнісною ознакою будь-якої діяльності людини – фізичної, психічної, ментальної, мовленнєвої, оскільки діяльність індивідуума не може бути безпричинною і безпредметною. По-перше, будь-яка дія має мотивацію і стимул, по-друге, вона має мету і спрямування.

Інтенційність є складним психічним станом, який передбачає наявність різноорієнтованих складників, куди належать фізична (просторово-часова) (оскільки просторові об'єкти взагалі не мислимі поза простором, часові – поза часом) та соціальна орієнтації, оцінка можливостей, постановка мети, планування дії й антиципація результату. Як поняттєва антропологічна категорія, що є сутністю «вторинної онтології», інтенційність має мовні засоби вираження, мовну репрезентацію і тому є об'єктом лінгвістичного зацікавлення.

Метою нашого дослідження є визначення, узагальнення й уточнення поняття мовної особистості у художньому тексті крізь призму авторських інтенцій.

Інтенція як мета будь-якої комунікативної діяльності є центральним поняттям у теорії мовленнєвих актів. Для нашого дослідження важливою є теза Дж. Сьорля, що кожне висловлення – цілеспрямоване, інтенційне (тобто має комунікативний намір) і містить інформацію (експліцитну чи імпліцитну) про комунікативну інтенцію мовця [11, с.171]. Отже, інтенційна структура речення-висловлення, що виражає певні комунікативні завдання, є його обов'язковою умовою.

Незважаючи на те, що антропоцентричний принцип із визнанням людини центральним поняттям різноманітних наукових гуманітарних напрямків досліджень (як-от: когнітивної лінгвістики, психолінгвістики, соціолінгвістики, етнолінгвістики, прагматики, лінгвістичної гендерології та ін.), поняття *антропоцентризм* не отримало однозначного трактування. Антропоцентризм розуміють «і як категорію *онтологічну*, що відображає буття людини у мові й мови в людині», і як «формальну репрезентацію знань про людину у мові», адже у центрі всього зображуваного словом стоїть людина – вона сама й усе те, що нею сприйняте як її оточення, сфера її буття, і як категорію *методологічну* («антропоцентризм – методологічна база сучасної наукової парадигми») (О. Кубрякова), зокрема й як підхід до мови з позицій носія мови з погляду його лінгвістичної інтуїції (системоцентричне та інтуїтивне вивчення мови у розумінні В. Алпатова) [10, с. 109].

У межах надзвичайно широкого діапазону досліджень, які ґрунтуються на антропоцентризмі, спостерігаємо скерування на вивчення ролі людини у мові, з одного боку, та мови, призначеної для задоволення комунікативних потреб людини, з іншого. Це зумовлено не тільки увагою до людського чинника й суб'єктивності у лінгвістиці, але й унікальним статусом мови як об'єкта й одночасно інструмента дослідження. Функціонування мовних одиниць дедалі частіше прив'язують до носія мови – людини, тобто предметом уваги є мотивованість мовної системи та її використання у мовленні.

Стосунки між мовою і автором лежать в основі антропоцентричного підходу до аналізу мовленнєвої діяльності як «живого життя мови». Адже «у центрі комунікативної мовної концепції завжди була і залишається людина, що сприймає й осмислює світ, формує й структурує своє повідомлення про нього. Вияв позиції мовця – творця конкретного висловлення – одне з основних завдань сучасної лінгвістичної теорії» [5, с. 3].

У структурі художнього тексту традиційно виділяють «образ автора», тобто образ, що вимальовується з основних рис творчості письменника, іноді відтворює елементи його художньо обробленої біографії. Образ автора, синтезуючи в собі зображення світу, що динамічно розгортається, є «концентрованим втіленням сутності твору, що об'єднує всю систему мовних структур персонажів у їх співвідношенні з оповідачем чи оповідачами і через них є ідейно-стилістичним зосередженням, фокусом цілого» [2, с. 113, 118].

У будь-якому творі мистецтва, на думку М. М. Бахтіна, ми не бачимо автора так, як зображені ним образи, однак відчуваємо його як «творче начало». Образ автора – це образ особливого типу, який має свого автора, що його створив – автора-людину (особистість). Усі створені образи оцінюються і визначаються своїм ставленням до автора-людини [1, с. 303–304].

Автор художнього тексту творчо «пропускає» через свою свідомість, своє світосприйняття описувані ним події, знаходячи спільне, типове в фактах про події життя і втілюючи його в індивідуальні художні образи, які він створює. Текст, таким чином, «є результатом суб'єктивного авторського осмислення дійсності і, природньо, відображає не просто світ, а світ, побачений очима автора» [9, с. 83]. Текст у цьому ракурсі є комунікативно-інтенційним знаком, універсальним синтаксичним засобом вираження мовленнєвих намірів і настанов мовця [13, с. 250], тобто дзеркалом, у якому відображені авторські інтенції. Зауважимо, що термін «інтенція» до мовознавчих розвідок увійшов зі схоластичної філософії зі значенням «намір, мета, спрямованість акту свідомості на певний предмет» [12, с. 213], а у «лінгвістиці термін “інтенція” в широкому смислі означає намір адресанта» [3, с. 6].

На сьогодні поняття «інтенція» – центральне у теорії мовленнєвих актів, головною особливістю якої є підхід до мовленнєвого акту як способу досягнення людиною певної мети і аналіз під цим кутом зору використуваних нею мовних засобів. Згідно з ідеями Дж. Сьорля, будь-яке висловлення є цілеспрямованим, інтенційним, а «інтенційність» учений розглядає у широкому розумінні як комунікативний намір. Здійснюючи мовленнєву дію, мовець вносить у речення-висловлення інформацію про свою комунікативну інтенцію, здійснює іллокутивний акт [11]. Інтенційна структура речення (така, що має певне комунікативне завдання) є його обов'язковою властивістю. На думку Дж. Сьорля, «інтенційні стани» людини – сприйняття, переконання, дія і намір – формують сітку (Network), канву речення, а в основі формування комунікативного наміру завжди лежить певний мотив, яким керується мовець.

З опертям на погляди Е. Гуссерля, Г. Грайса, О. Іссерс, Дж. Остіна, Дж. Сьорля, О. Гнатковської, Н. Єсипенко, О. Почепцова, С. Шабат-Савки та ін., вважаємо, що термін «інтенція» є тією ланкою, яка пов'язує людину і мову: людина – це діяч, мова – це зброя, а інтенція об'єднує їх у мовленнєву діяльність. «Призначення мовленнєвої інтенції – інформувати, впливати на адресата..., адже інтенційний компонент формується як стратегічний задум до реалізації висловлення» [13, с. 40].

Як образ творчого суб'єкта «образ автора» витворюється з конкретного художнього тексту. Він відображає найбільш характерні риси письменника як особистості та як суб'єкта творчої пізнавально-мовленнєвої діяльності. Насамкінець, це авторська концепція особистості, система особистісних змістів, що є тією єдиною спільною ідеєю, з якої і народжується художній твір. Автор координує процес текстової комунікації, в основі якої перебуває інтенція і певний фрагмент дійсності. У тексті реалізуються певні наміри автора, він прагне створити його таким, щоб перш за все він подобався читачеві, був доступним для нього, зрозумілим, мав естетичний вплив на читача, спонукав його замислитися над зображуваним. «Якщо авторський задум перебуває на довербальному мисленнєвому рівні, то комунікативна інтенція є текстотвірним чинником і пов'язана з синтаксичною репрезентацією ідей та настанов автора,» – слушно стверджує С. Шабат-Савка [13, с. 251]. Саме мовець обирає і жанр твору, і той спектр різноманітних мовних засобів, якими він послуговується задля втілення своєї мети. Арсенал мовних одиниць, вибраний автором, виконує функцію естетичного та інших впливів на читача, допомагає письменникові реалізувати його задум. Для досягнення мети автор використовує одиниці мовної експресії усіх рівнів – фонетичного, лексичного, морфологічного, синтаксичного, стилістичного тощо. Серед них – низка синтактико-стилістичних фігур, риторичних комплексів, порівнянь, повторів, антитези, сегментації реченнєвих структур та ін., тобто це ті елементи, що виконують функцію навмисного впливу, зображувальності, актуалізації, виділення або увиразнення певної думки чи якоїсь ознаки. Загальновідомо, що мова художнього твору репрезентує загальнонаціональну мову щодо розвитку її творчих можливостей, виявляє її семантичні, естетичні та експресивно-стилістичні потенції. Разом з тим, мовні конструкти яскраво змальовують образ автора, образ мовної особистості, оповідача, відображають його індивідуально-авторське світосприйняття та розуміння життєвих реалій, його світ, емоції, оцінки, його авторські інтенції.

Креативний аспект мови як знаряддя пізнання людської душі дозволяє моделювати у текстах складні явища людської психіки. Створюваний текст як «мова у русі» є потоком свідомості, вираженим мовною формою. Цей потік мовної свідомості

автора разом із його інтенціями відображається у структурі художнього тексту і має певне ідеологічне спрямування, свою структуру і специфічні засоби їх вираження. Це те, що турбує автора, що він хоче висловити і як він це робить, як він особисто проявляється у своїй творчості.

Отже, мовленнєву діяльність автора художнього тексту, його наміри та використання потенціалу мовних засобів, що здатні експлікувати його позицію, репрезентують комунікативні інтенції, які детерміновані певною лінгвоментальністю.

Автор – творець картини світу, представленої в творі. «Образ автора» несе в собі ідею моделювання в художньому тексті особливостей авторської свідомості, ментальних процесів і особистісних якостей. Автор завжди висловлює своє ставлення до предмета / теми тексту, до ситуації створення і використання тексту, до свого партнера по комунікації (читача), даючи йому можливість реконструювати порядок із власне предметною інформацією тексту деякі авторські ментально-психологічні та соціально-діяльнісні характеристики. Особистість автора вільно чи мимоволі проявляє себе в тексті, що виступає як одна з форм об'єктивації її когнітивних і комунікативних дій.

В антропоцентричній структурі художнього тексту, що вміщує три елементи – автора, персонажа і читача, закладена квінтесенція мистецтва: «Я» всередині себе і в стосунках з іншими «Я». Складнощі стосунків «Я» із зовнішнім середовищем відображаються в складності художнього світу літературного твору і його експліцитного мовностилістичного прояву – тексту [4, с. 7, 19]. Разом з тим, саме автор виступає провідним текстовим антропоцентром. Він є об'єктивованим суб'єктом на відміну від суб'єктивованого об'єкта – персонажа, утвердження «чужого “Я” якого є прагненням *автора*» [Там само – курсив А. Т.]. Автор може надати антропоцентру-квасисуб'єкту, тобто персонажу або оповідачеві, видиму мовомисленнєву самостійність у межах художнього текстового цілого, але ця самостійність умовна, оскільки діє в межах стосунків автора, – основного суб'єкта свідомості до поставлених ним художньо-сміслових завдань і до мови як матеріалу вираження. «Категорією “авто” є весь текст у сукупності його змістових і мовних елементів» [Там само]. Автор як суб'єкт, таким чином, виконує абсолютну текстотвірну функцію, що містить планування і продукування будь-якого виду самостійності персонажа, в тому числі і мисленнєвої. Персонаж і/або оповідач, будучи «мовленнєвими» заступниками автора і проявом його творчої субстанції, уособлюють у стверджувальній або заперечній формі його уявлення про світ і самого себе.

Варто зауважити, що лінгвістіві, який досліджує парадигму «автор», недоцільно мати на увазі реального автора, оскільки висновки про його суб'єктно-оцінні позиції зажадали б знання додаткових біографічних та історичних даних, що не входить у компетенцію дослідника. Разом з цим, використання окремих елементів такого аналізу можливе, хоча і за умови підпорядкування літературознавчих завдань лінгвістичним. Методологічно виправданим є застосування іншого терміна – «*імпліцитний автор*». Імпліцитний автор як ментальний аналог емпіричної фігури, гіпотетичний конструкт, належить області глибинної, інтенціональної семантики тексту [14, с. 51]. До поняття «імпліцитний автор» близький і запропонований У.Еко термін «еталонний автор». «Еталонного автора, – пише У. Еко, – можна йменувати стилем, і стиль цей буде настільки виразний і пізнаваний, що ми відразу його зрозуміємо. Еталонний автор замкнений у своїй досконалості» [15, с. 18, 31–32].

У художньому тексті постійно простежуємо взаємодію «автор – читач», оскільки такий текст є підґрунтям, джерелом для співтворчої діяльності читача. Читач – учасник реального діалогу з письменником – є невід’ємною частиною художньої структури літературного твору, його завершальною ланкою. Для розуміння автора як моделі особистості, результатом мовленнєвої діяльності якої стає художній твір, використовують поняття «мовна особистість автора», сутність якого сформульована Ю. М. Карауловим наступним чином: «Мовною особистістю можна називати сукупність здібностей до створення і сприйняття мовних творів (текстів), що розрізняються а) ступенем структурно-мовної складності, б) глибиною і точністю відображення дійсності і певною цільовою спрямованістю» [8, с. 245].

Мовна особистість – це творець мовної діяльності, а у художньому тексті – це творець особливого художнього світу, у якому відображено його творчу фантазію і його світобачення, зреалізовано поетичну свідомість митця, його поетичне натхнення та комунікативні інтенції шляхом використання різноманітних мовних засобів, адже мова словесного мистецтва послуговується мовними засобами індивідуалізованими, експресивними, які ефективно впливають на весь комплекс духовного людського сприйняття.

Отже, комунікативно-прагматичне спрямування мовознавчих праць останніх десятиліть орієнтоване на вивчення мовних одиниць у руслі їх релевантного використання мовцями як засобів впливу на співрозмовника, як виконання інтенційної програми автора художнього твору, що задіює різноманітні мовні структури, весь спектр мовно-стилістичних фігур для досягнення своєї мети.

Вважаємо **перспективними** подальші наукові описи мовних одиниць усіх рівнів, зокрема й експресивних синтаксичних побудов, які зумовлені авторськими інтенціями і витворюють його образ.

Список використаної літератури

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – 2-е изд. – Москва : Искусство, 1986. – 424 с. ; Bakhtin M. M. Estetika slovesnogo tvorchestva / M. M. Bakhtin. – 2-e izd. – Moskva : Iskusstvo, 1986. – 424 s.
2. Виноградов В. В. О теории художественной речи : учеб. пособ. / В. В. Виноградов. – Москва : Высшая школа, 1971. – 240 с. ; Vinogradov V. V. O teorii khudozhestvennoy rechi : ucheb. posob. / V. V. Vinogradov. – Moskva : Vysshaya shkola, 1971. – 240 s.
3. Гнатковська О. М. Комунікативні інтенції «Я-висловлень» у сучасному англомовному дискурсі : лінгвокогнітивний та прагматичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Олена Михайлівна Гнатковська ; Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2009. – 20 с. ; Hnatkovska O. M. Komunikatyvni intentsii «Ja-vyslovlen» u suchasnomu anhlomovnomu dyskursi : lnhvokohnityvnyi ta prahmatychnyi aspekty : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.04 / Olena Mykhailivna Hnatkovska ; Chernivetskyi natsionalnyi universytet im. Yu. Fedkovycha. – Chernivtsi, 2009. – 20 s.
4. Гончарова Е. А. Ещё раз о стиле как научном объекте современного языкознания / Е. А. Гончарова // Текст – Дискурс – Стиль : сб. науч. тр. – Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУЭФ, 2003. – 192 с. ; Goncharova Ye. A. Yeshche raz o stile kak nauchnom obekte sovremennogo yazykoznaniiya / Ye. A. Goncharova // Tekst – Diskurs – Stil : sb. nauch. tr. – Sankt-Peterburg : Izd-vo SPbGUEF, 2003. – 192 s.

5. Гуйванюк Н. В. Антропоцентричний підхід до вивчення мовних явищ (на матеріалі авторизованих конструкцій сучасної української мови) : навч. посіб. / Н. В. Гуйванюк, А. М. Агафонова. – Чернівці : Рута, 2001. – 56 с. ; Huivaniuk N. V. Antropotsentrychnyi pidkhid do vuvchennia movnykh yavyshch (na materiali avtoryzovanykh konstrukttsii suchasnoi ukrainskoi movy) : navch. posib. / N. V. Huivaniuk, A. M. Ahafonova. – Chernivtsi : Ruta, 2001. – 56 s.
6. Дорофеев Ю. В. Антропоцентризм в языковой картине мира / Ю. В. Дорофеев // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия : Филология. Социальные коммуникации. – 2009. – Т. 22 (61), № 1. – С. 27–31 ; Dorofeev Yu. V. Antropotsentrizm v yazykovoy kartine mira / Yu. V. Dorofeev // Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Seriya : Filologiya. Sotsialnye kommunikatsii. – 2009. – Т. 22 (61), № 1. – С. 27–31.
7. Єсипенко Н. Г. Прагмалінгвістика як напрям сучасного мовознавства / Н. Г. Єсипенко // Науковий вісник Чернівецького національного університету. Германські філологія. – 2017. – Вип. 784. – С. 41–50 ; Yesypenko N. H. Prahmalinhvistyka yak napriam suchasnoho movoznavstva / N. H. Yesypenko // Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnogo universytetu. Hermanski filolohiia. – 2017. – Вуп. 784. – С. 41-50.
8. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – Москва : Наука, 1987 – 262 с. ; Karaulov Yu. N. Russkiy yazyk i yazykovaya lichnost / Yu. N. Karaulov. – Moskva : Nauka, 1987 – 262 s.
9. Кухаренко В. А. Интерпретация текста : підруч. / В. А. Кухаренко. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 272 с. ; Kukharenko V. A. Interpretatsiia tekstu : pidruch. / V. A. Kukharenko. – Vinnytsia : Nova knyha, 2004. – 272 s.
10. Поліщук О. Антропоцентризм та поліпарадигмальність як провідні дослідницькі пріоритети в сучасному лінгвістичному дискурсі / О. Поліщук // Комунікативний дискурс : наукова рецепція і стратегії дослідження : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 07–08 квітня 2016 р. – Київ : Міленіум, 2016. – С. 108–110 ; Polishchuk O. Antropotsentryzm ta poliparadyhmalnist yak providni doslidnytski priorytety v suchasnomu lnhvistychnomu dyskursi / O. Polishchuk // Komunikatyvnyi dyskurs : naukova retseptsiia i stratehii doslidzhennia : zb. mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 07–08 kvitnia 2016 r. – Kyiv : Milenium, 2016. – С. 108–110.
11. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов / Дж. Р. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. – 1986. – Вып. 17. – С. 170–194 ; Serl Dzh. R. Klassifikatsiya illokutivnykh aktov / Dzh. R. Serl // Novoe v zarubezhnoy lingvistike. – 1986. – Вуп. 17. – С. 170-194.
12. Философия : Энциклопедический словарь / под. ред. А. Ивина. – Москва : Гардарики, 2004. – 1072 с. ; Filosofiya : Entsiklopedicheskiy slovar / pod. red. A. Ivina. – Moskva : Gardariki, 2004. – 1072 s.
13. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : моногр. / С. Т. Шабат-Савка. – Чернівці : Букрек, 2014. – 412 с. ; Shabat-Savka S. T. Katehoriia komunikatyvnoi intentsii v ukrainskii movi : monohr. / S. T. Shabat-Savka. – Chernivtsi : Bukrek, 2014. – 412 s.
14. Щирова И. А. Текст и интерпретация : взгляды, концепции, школы учеб. пособ. / И. А. Щирова, З. Я. Тураева. – Санкт-Петербург : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2005. – 156 с. ; Shchirova I. A. Tekst i interpretatsiya : vzglyady, kontseptsii, shkoly ucheb. posob. / I. A. Shchirova, Z. Ya. Turaeva. – Sankt-Peterburg : Izd-vo RGPU im. A. I. Gertsena, 2005. – 156 s.

15. Эко У. Шесть прогулок в литературных леса : пер. с англ. / У. Эко. – Санкт-Петербург : Симпозиум, 2002. – 285 с. ; Eco U. *Shest progulok v literaturnykh lesakh* : per. s angl. / U. Eko. – Sankt-Peterburg : Simpozium, 2002. – 285 s.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2018.

A. Tomusiak

**COMMUNICATIVE INTENTIONS OF THE AUTHOR'S LITERARY TEXT
AS A MODELING FACTOR OF HIS / HER APPLICATION**

The article deals with the problem of the formation of the linguistic personality of the author of a literary work, which emanates from the main features of the writer's creativity, who «passes through» his / her consciousness the events described by him / her, embodies them in individual artistic images. The whole work reflects the author's intentionality.

Nowadays interest in the connections between language phenomena, both in terms of syntagmatics and in terms of isofunctionality, is increasing. Such approach is actively covered in linguistic studios and remains relevant, since it allows representing the integrity and multi-aspect of the language system. Intentionality is a complex mental state, which involves the presence of diverse components, i.e. physical (spacial-temporal) and social orientation, assessment of opportunities, goal setting, action planning and anticipation of the result. Within an extremely wide range of research based on anthropocentrism, we observe a focus on the study of the role of man in the language, on the one hand, and the language intended to meet the communicative needs of man on the other. This is due not only to the attention to the human factor and subjectivity in linguistics, but also to the unique status of language as an object and at the same time an instrument of research.

Today the notion of «intention» is central to the theory of speech acts, the main feature of which is the approach to speech act as a way of achieving a person's goal and analysis of this angle of view of the linguistic means used by it. As an image of the creative subject, image of the author is derived from a specific literary text. It reflects the most characteristic features of the writer as a personality and as a subject of creative cognitive-speech activity. Finally, this is the author's concept of personality, the system of personal content, which is the only common idea from which the artistic work is created. The author coordinates the process of text communication, which is based on the intention and a certain fragment of reality. The text implements certain intentions of the author, he / she aspires to create it in such way that first of all the reader can like it, be accessible to him / her, has aesthetic influence on the reader, prompt him / her to think about the depicted text. Thus, the communicative-pragmatic orientation of linguistic works of the last decades focuses on the study of linguistic units in the context of their relevant use by speakers as means of influencing on the interlocutor, such as the implementation of an intentional program of the author of an artistic work involving various language structures, the entire spectrum of linguistic-stylistic figures to achieve their own goals.

Key words: *linguistic personality, anthropocentrism, intention, intentionality, speech activity, pragmatics.*